

کتاب‌شناسی انقلاب اسلامی و امام خمینی (ره)

■ مریم اسدی^۱

دانشجوی دکتری علوم کتابداری و اطلاع رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران

موجود و تجربه‌های دیگر جوامع و وسیله‌ای برای اعتلاء سطح کیفی پژوهش‌ها از جمله کاربردهای کتاب‌شناسی‌ها است (کتس، ۱۳۸۶، ص ۸۳ - ۸۶). مؤسسه خانه کتاب با هدف همراهی با محققان این عرصه و به‌منظور اطلاع‌رسانی روزآمد و سرانجام توسعه مستمر تحقیق و پژوهش درباره انقلاب اسلامی، انتشار کتاب‌شناسی انقلاب اسلامی و امام خمینی را در دستور کار خود قرار داد (ص هفت).

ساختار و محتوای اثر

با گذشت بیش از ۳۰ سال از انقلاب، نویسندگان و محققان زیادی به زبان‌های مختلف به این واقعه بزرگ عصر پرداخته و آن را از ابعاد گوناگون مورد بررسی، تحلیل و تفسیر قرار داده‌اند و منابع بسیاری در قالب کتاب، پایان‌نامه، مقاله، همایش و فیلم منتشر کرده‌اند. مؤلفان این اثر با هدف ارزیابی منابع منتشرشده این کتاب‌شناسی را تهیه کرده‌اند. به‌طوری که این کتاب‌شناسی تنها به شناسایی و تهیه فهرست کتاب‌های منتشرشده با موضوعات انقلاب اسلامی و امام خمینی اقدام کرده‌است.

اثر مذکور از نوع کتاب‌شناسی توصیفی، موضوعی و غیرگزارمانی است و تنها به توصیف فیزیکی و محتوایی کتب می‌پردازد. مؤلفان برای شناسایی، جمع‌آوری، فهرست‌نویسی و تنظیم موضوعی و الفبایی منابع از کتاب‌شناسی ملی ایران و پورتال (مؤلفان، نام و آدرس آنها را ذکر نکرده‌اند و جای ابهام دارد) استفاده کردند و به تعداد مداخلی که در هر فصل آمده یا مجموع مداخل توسط مؤلفان در مقدمه اشاره نشده است.

اثر بعد از مقدمه ناشر و مقدمه مؤلفان در چهار فصل که عبارتند از: ۱. امام خمینی و انقلاب اسلامی (ص ۱ - ۳۵)، ۲. اندیشه‌های کلامی و اعتقادی انقلاب اسلامی (ص ۳۷ - ۱۴۸)، ۳. اندیشه‌های سیاسی انقلاب اسلامی (ص ۱۴۹ - ۳۷۳) و ۴. تاریخ انقلاب اسلامی (ص ۳۷۵ - ۵۷۴)، کتاب‌های منتشرشده طی سی سال گذشته را طبقه‌بندی می‌کند.

چنانچه مشاهده می‌گردد بخش اعظم اثر به فصل دوم یعنی کتاب‌های منتشرشده در زمینه اندیشه‌های کلامی و اعتقادی انقلاب اسلامی اختصاص دارد و کمترین آن مربوط به آثار منتشرشده در زمینه امام خمینی و انقلاب اسلامی است.

■ مهدوی، موسی؛ منصورقناعی، جمشید. کتاب‌شناسی انقلاب اسلامی و امام خمینی (ره). تهران: خانه کتاب، ۱۳۸۸. ۵۶۲ ص. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۰۵-۳۰-۶.

مقدمه

کتاب‌شناسی صورت یا سیاهه‌ای منظم از آثار مکتوب یک نویسنده یا موضوعی خاص است که دارای یک یا بیش از یک ویژگی مشترک‌اند؛ مانند زبان، شکل، زمان انتشار و جز آن. در عصر حاضر حجم انتشارات در اشکال گوناگون به‌حدی است که دستیابی به منابع مورد نیاز بدون بهره‌گیری از منابعی نظیر کتاب‌شناسی‌ها برای پژوهشگران نامحتمل و چه بسا غیرممکن است. از این رو کتاب‌شناسی‌ها ابزار مهم تحقیق و کلید پژوهش‌های علمی محسوب می‌شوند. تهیه سیاهه‌ای از آثار درباره یک موضوع، مکان، یا شخص؛ تهیه سیاهه‌ای از آثار که جوابگوی پرسش خاصی باشند؛ تعیین محل دستیابی و بازشناسی آثار خاص؛ ابزار انتخاب کتاب و دیگر منابع؛ وسیله گردآوری اطلاعات، مکابن‌یابی، شناسایی و تشخیص منابع؛ ابزار بهره‌گیری بهتر از دانش

بخش اعظم اثر
به فصل دوم یعنی
کتاب‌های منتشر شده
در زمینه اندیشه‌های
کلامی و اعتقادی
انقلاب اسلامی
اختصاص دارد و
کمترین آن مربوط
به آثار منتشر شده در
زمینه امام خمینی و
انقلاب اسلامی است

در صفحات زوج کتاب عنوان اثر و در صفحات فرد عنوان فصل به صورت سرفصل درج شده است. در هر فصل مداخل بر اساس الفباء سرشناسه کتاب تنظیم شده‌اند و هر کتاب بر اساس اطلاعات فهرست‌برگه‌های کتاب‌شناسی ملی ایران شامل: عنوان و نام پدیدآور، مشخصات نشر، شابک، موضوع و رده‌بندی کنگره فهرست شده است.

نقاط مثبت کتاب

چاپ و انتشار هر کتاب مرجع به‌ویژه کتاب‌شناسی‌های موضوعی که محققان را در دسترس‌پذیری اطلاعات یاری کند، امری پسندیده و در خور تحسین است.

نقاط ضعف کتاب

• اشکال چاپی در سرفصل مربوط به فصل چهار (ص ۳۷۵ - ۵۷۴ صفحات فرد) که به‌جای چاپ تاریخ انقلاب اسلامی، سرفصل اندیشه‌های کلامی و اعتقادی انقلاب اسلامی درج گردیده است.

• کتاب فاقد نمایه عنوان، مؤلف و موضوع بوده و خواننده مجبور است فقط از طریق نظام الفبایی منبع و تشخیص فصل مورد نظر به جست‌وجو و بازیابی بپردازد.

• شیوه چاپ مداخلها فضای زیادی از صفحه اشغال کرده و با درج تنها سه مدخل در هر صفحه حجم کتاب قطور شده است. بهتر بود برای کاهش حجم کتاب عناصر مداخل به شکل فهرست‌برگه و پشت سر هم قرار می‌گرفت؛ برای مثال

عشقی، لیلی، ۱۳۲۴ -

زمانی غیر زمانهای (امام، شیعه و ایران)/لیلی عشقی؛ ترجمه احمد نقیب‌زاده، تهران: مرکز بازشناسی اسلام و ایران، ۱۳۷۹، ۱۵۹ص.

شابک: ۹۶۴-۵۹۳۳-۱۵-۳

۱. ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی - فلسفه ۲. اسلام و سیاست ۳. شیعه - تاریخ.

در پایان به اهتمام مؤلفان در تولید این اثر ارج می‌نهیم. امید است با تهیه کتاب‌شناسی‌های موضوعی کامل که محقق را از رجوع مجدد به منابع دیگر بی‌نیاز می‌کند، در غنای کتاب‌شناسی‌های موضوعی بکوشیم و آثار ماندگاری بر جای گذاریم.

پی‌نوشت

1. maryasadi2008@gmail.com

مآخذ

۱. کتس، ویلیام. مرجع‌شناسی (تخصصی و عمومی فارسی و غیرفارسی)، به کوشش حمید محسنی، تهران: نشر کتابدار، ۱۳۸۶.